

ПРО ЗБІРКУ «ТОБІ, ОДНІЙ»

Минає п'ятдесят років з часу виходу в світ першої друкованої збірки поетичних творів Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту.

Пригадуються деякі обставини, пов'язані з цією важливою подією.

Я навчався в інституті на українському відділі історико-філологічного факультету в 1955–1960 роках. Саме в цей час в інституті почала діяти літературна студія, якою спочатку керувала доцент Євгенія Мойсеївна Гінзбург, а згодом – доцент Віктор Іванович Тищенко.

В студії були об'єднані студенти-творці перших поетичних творів, переважно з історико-філологічного факультету. Певний час членом гуртка була й Наталя Кашук, тоді ще учениця ЗОШ № 5 (нині, на жаль, покійна).

Серед членів літературної студії були студенти різних курсів, різного віку. Хлопці – переважно після служби в армії. Петро Фаренюк, наприклад, на заняття ходив у морській формі. Дуже подобалось нам слухати і обговорювати вірші Петра Радавчука, прекрасного лірика, який напрочуд тонко і точно відображав почуття своїх героїв:

Ти пішла...
Як зірка рання
Загубилась поміж трав.
В надвечірньому тумані
Все шукав – не відшукав.
Пропливла між руди-м'яти,
Материнок, чебриців...
Очі – неба сині шати,
Коса – спілі пшениці...

У віршах Миколи Кльоца, Опанаса Коляновського, Андрія Коника звучать мотиви праці шахтарів, хліборобів, прославлення подвигу тих, хто створював матеріальні і духовні багатства народу, а також прославлялась дружба народів великої країни. Поети-початківці молодшої генерації – Юхим Шмідт, Валерій Кузнечиков відзначалися непримиренністю до проявів таких явищ, як «свинцовый мешанский уют», «мотиви избитых мешанских песен» і т.п. Петро Фаренюк у своїх віршах прославляв рідну Україну, славі сторінки козацтва. Але не всім подобались саме ці мотиви його творчості. Тривалий час його вважали, «неблагонадійним» і твори не друкували. Лише в наш час, уже після смерті, стараннями дружини Раїси Мручко побачила світ його перша збірка «Жива пісня» (2011).

Незважаючи на розмаїття тематики творів і різних творчих стилів членів студії, їх єдина вірність поетичному слову, прагнення до правдивого відображення життя. Як писав Петро Фаренюк у вірші «Студентка»:

Молоді, романтично заклечані,
Не забув я за вас, не мовчу,
Поетичний філософ Кузнечников
І ліричний поет Радавчук.

Виступала з віршами на засіданнях і наймолодша учасниця студії – учениця Наталя Кашук. Пам'ятаю її рядки, присвячені Тарасу Шевченку:

Твою жагу у слово переллю
І відроджу в порі найчарівнішій,
Коли кохав, коли ятрились вірші,
Коли жадав творцеві-ковалю
Прозріння, волі і визволу духа
В малерстві, слові – горніх верховин,
Кріпацтва упослідженого син,
Ти генієм постав з ганьби і скрути.

Варто нагадати, що члени студії не лише писали вірші, а й мали можливість їх публікувати на сторінках місцевих газет і обласної газети «Радянське Поділля». До речі, тоді ми отримували гонорари за опубліковані твори. На випускному курсі було опубліковано на сторінках цієї газети три моїх вірші. Пам'ятаю, як оригінально похвалив мене тоді один з викладачів: «Читав твої вірші в «Радянському Поділлі». Молодець, Толя! Це ж там карбованців на двадцять вийшло!»

На засіданнях студії його керівники знайомили студентів з основами теорії поетичної творчості, кращими зразками творів українських і російських поетів. Крім того, на кожному засіданні слухали й обговорювали вірші, написані колегами – членами гуртка, давали рекомендації щодо підвищення якості поетичних проб студентів. Це була дуже цікава і корисна справа. Тематика поетичних творів членів гуртка була звичайною для того часу: Ленін і партія, побудова комунізму, бойові і трудові подвиги радянських людей, боротьба за мир, а також мотиви дружби юних, кохання.

Особливо нам подобались відгуки нашого керівника на перші поетичні спроби студентів. На одному із засідань Віктор Іванович висловив думку, що було б не погано видати кращі зразки наших поетичних творів окремою збіркою, запропонував кожному принести свої вірші, які можна було б опублікувати. Всі з радістю відгукнулися на таку пропозицію. Кожен запропонований вірш обговорювали, радили, як його поліпшити. Десь так упродовж двох-трьох місяців рукопис збірки був сформований. На одному із засідань (для мене – останньому, бо вже закінчував навчання в інституті) Віктор Іванович повідомив, що на рукопис збірки є рецензія Сергія Воскресененка, що кращими рецензент вважає твори Петра Радавчука і Петра Фаренюка. Крім того рецензент вважав за потрібне видати збірку друком. Це було радісне повідомлення для всіх нас.

Збірка вийшла друком у 1963 році.¹ Я тоді вже працював у Сербиківській школі Жмеринського району на Вінниччині. Відслужив в армії. Про збірку дізнався від знайомих, що якраз тоді навчалися заочно в нашому інституті. У ній вміщено 34 вірші 9 авторів – Петра Радавчука, Пера Фаренюка, Миколи Кльоца, Опанаса Коляновського, Андрія Коника, Юхима Шмідта, Порфирія Шурмана, Валерія Кузнечикова і моїх два вірші.

Яка це була приємна і радісна подія, я запам'ятав її на довгі роки і пам'ятаю й досі. Інколи думаю: а чи не корисно було б відродити цю практику в наш час.

Отримано: 10.04.2013

¹ Тобі, одній: [збірка поезій]. – Хмельницький: Вінницька обл. книж. – газет. вид-во, 1963. – 48 с.